

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, desetega in dvajsetega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Franciškaška ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Franciškaška ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokoјence.

Iz novega uradniškega zakona.

Določbe o rodbinski pokojnini.

Kakor smo že zadnjič povedali, se bodo po novem uradniškem zakonu plačevale iz rednega državnega proračuna samo osebne pokojnine, do čim je za izplačevanje rodbinskih pokojnin državnim uslužbencem ustanovljen poseben »uradniški pokojninski sklad«.

Ta sklad se kot samostalna pravna oseba sme uporabljati samo za namene, za katere je bil ustanovljen. Imovino sklada upravlja Državna hipotekarna banka, katero pa v tem pogledu nadzira finančno ministrstvo. Temu se morajo redno predlagati letni obračuni. Ko jih glavna kontrola odobri, se objavijo v »Službenih novinah«.

Dohodki pokojninskega sklada so prejemki vseh državnih nameščencev (tudi pripravnikov), katere naj bi prejeli za prvi mesec ob postavitvi. Dalje se steka v ta sklad razlika med dotedanjimi in novimi prejemki za prvi mesec po napredovanju. Glavni dohodek sklada so pa mesečne vloge katere plačujejo vsi aktivni in upokoјeni državni uslužbenci. Nadaljnji dohodki so še obresti glavnice sklada in pa disciplinske denarne kazni.

Mesečna vloga v ta pokojninski sklad znaša 5% osnove za vlaganje. Osnovo pa tvori pri uradnikih plača in položajna doklada, pri zvičniških in služiteljih pa plača. Pri upokoјenih se plačuje 5% od poslednjih aktivnih prejemkov, po katerih se jim je bila določila pokojnina. Za uradniške pripravnike je osnova za vlaganje polovica njihove plače, ker nimajo niti položajne niti draginjske osebne doklade. Pri aktivnih uslužbencih se tedaj osebna draginjska doklada ne vpoštevata pri določitvi osnove za vlaganje v uradniški pokojninski sklad.

Vanj morajo vlagati, kot smo že povedali, vsi civilni državni uslužbenci in uslužbenke brez izjeme, najsi so oženjeni ali neozženjeni (oziroma uslužbenke omožene ali neomožene). Vlagati morajo tudi uslužbenci, ki so na razpoloženju.

Vsa določila o uradniškem pokojninskem skladu s predhodnimi določbami vred, veljajo tudi za vse vojaške in civilne državne uslužbenke pri vojski in mornarici, prav tako pa tudi za vse uslužbenke prometnih ustanov. Ne veljajo pa te določbe za pogodbeno uradnike in dnevničarje.

Družina vlagatelja pridobi pravico do rodbinske pokojnine iz uradniškega pokojninskega sklada, če je vlagatelj vanj vlagal najmanj pet let in je umrl kot vlagatelj. Določi se pa rodbinska pokojnina od poslednjih vlagateljevih prejemkov, za katere je leta ob smrti plačeval v sklad. Določi se pa rodbinska pokojnina v naslednjih višinah:

1. Po dovršenih 5 letih vlaganja prejme en rodbinski član 25%, dva člana 35%, trije 45%, štirje ali več članov 55% osnove,

2. po preteku 10 let vlaganja se ti odstotki povečajo za 5% in za vsako nadaljnje leto preko 10 let še za 1%.

Vendar ne sme biti pokojnina za enega uživalca rodbinske pokojnine (to je za enega družinskega člana) nikdar večja od 55% (po starem uradniškem zakonu: 50% osnove), za dva člana ne nad 65, za tri največ 75% in za štiri ali več družinskih članov pa sme znašati pokojnina največ 85% od zadnjih vlagateljevih prejemkov. Po prejšnjem zakonu se je določevala rodbinska pokojnina v enakih odstotkih.

Če ima pravico do pokojnine več družinskih članov, pa enemu izmed njih ta pravica prestane, se ostalim

uživalcem zniža pokojnina takó, kakor je spredaj povedano.

Če vlagatelj preneha biti državni uslužbenec, izgubi tudi pravico do nadaljnjega vlaganja v uradniški pokojninski sklad. Vse plačane vloge se mu na zahtevo morajo vrniti. Če bi pa kasneje vnovič stopil v državno službo, se mu v tem primeru čas, za katerega so se mu vplačane vloge povrnilo, ne šteje za odmero rodbinske pokojnine.

Vlagatelj, kateremu prestane državna služba, preden je dovršil 5 let vlaganja nima pravice zahtevati povračilo vplačanih vlog, ako se pa kasneje spet vrne v državno službo, se mu prejšnje vlaganje v sklad šteje za določitev rodbinske pokojnine. — Pri tem misli zakon na prestanek državne službe iz kateregakoli drugega razloga, samo ne zaradi upokoјitve.

Če je vlagatelj pred dovršitvijo petih let vlaganja umrl ali pa če je zaradi tega, ker mu je prestala služba, izgubil pravico do nadaljnjega vlaganja, more njegova družina zahtevati povračilo vseh vplačanih vlog, razen če so bile že vrnjene še živemu uslužbencu samemu. Pri tem se mu povrne vsa glavnica in obresti, katere so pa za 2% manjše od najnižjih, ki jih Državna hipotekarna banka zahteva od svojih dolžnikov za dolgoročna posojila.

Za rodbinsko pokojnino se priznava samo tisti čas, za katerega je vlagatelj vplačal vloge. Če se vlagatelj naknadno prizna za odmero osebne pokojnine tudi čas, katerega je prejel prej kot državni pogodbeni uradnik, kot univerzitetni profesor v inozemstvu kot duhoven pred vstopom v državno duhovniško službo in pa čas, s posebnim zakonom posamezniku priznan, sme uslužbenec naknadno vplačati tudi za ta čas sorazmerno nanj odpadajoče vloge. Če tak vlagatelj umre, se v rodbinsko pokojnino računa od naknadno mu priznane službene dobe samo tisti čas, za katerega je naknadno tudi res že vplačal vloge. — Naknadno vplačevanje vlog se more dovoliti tudi v obrokih. — Zanimivo je v § 143 U. Z., da govori tudi o osmi točki § 116. U. Z., katere pa sploh — ni, ker ima § 116 samo sedem točk.

Vloge za uradniški pokojninski sklad se odtegujejo državnim uslužbencem uradoma ob izplačevanju prejemkov.

Povedali smo že zadnji krat, da bo Državna hipotekarna banka začela dejanski izplačevati rodbinske pokojnine iz tega sklada šele s 1. aprilom 1939. Dotle se bodo tudi rodbinske pokojnine izplačevale iz splošnih proračunskih kreditov. Zato pa obdrži država od vseh dohodkov sklada prvo leto 80%, v drugem 70% itd., takó da obdrži v sedmem letu 20%, ostanek se pa vloži v sklad. Če bi tudi po 1. aprilu 1939. sklad ne zadoščal za kritje rodbinskih pokojnin, bo morala primatejkljaj kriti država iz splošnega proračuna.

Če se vlagatelj brez svoje krivde v službi ali zaradi nje ponesreči ali tako poškoduje, da umre, se prizna njegovi družini pokojnina tako, kakor da je umrl služil deset let več kot je v resnici. Enako določbo je vseboval tudi prejšnji uradniški zakon. Presežek pokojnine za teh deset let gre v breme splošnega državnega proračuna.

Rodbinska pokojnina pripada vlagateljevi zakonski ženi in zakonskim ali pozakonjenim otrokom. Nova je omejitev, katere prejšnji zakon ni poznal, namreč da ženi, ki je po predpisih rimskokatoliške cerkve ločena od

moža, pravica do rodbinske pokojnine ne pristoji. Kaj tu misli zakon z izrazom »po predpisih rimskokatoliške cerkve ločena«, ni jasno. Ali je mišljena ločitev po določbah občega državlanskega zakonika ali pa morda misli zakon na razvezo zakona po določitih cerkvenega prava, ni mogoče točno reči.

Družinam umrlih državnih uslužbencev, ki prejemajo rodbinske pokojnine, pripadajo tudi draginjske doklade, in sicer tiste, katere so vlagatelji ali imeli, ali bi jim bile pristojale, če bi bili ob smrti upokoјeni. Dokler ne bo izdana nova uredba o določitvi pogojev za prejemanje draginjskih doklad, veljajo dosedanja predpisi odločbe ministrskega sveta D. R. št. 107.201 od 8. oktobra 1924.

Iz rodbinskih pokojnin se dolgovi umrlega uslužbenca ne smejo izterjevati, prav tako tudi ne nobene druge

terjatve proti njemu. Edino za državne terjatve, ki izvirajo iz službenega razmerja, se sme prepovedati največ 30% rodbinske pokojnine.

Če državni aktivni ali upokoјeni uslužbenec umre, se izplačajo kot pogrebna enomesečni prejemki umrlega uslužbenca. Če pa žena in otroci nimajo drugih dohodkov, se jim kot podpora nakažejo dvomesečni celokupni prejemki umrlega. Kdaj je pa za preostale smatrati, da »nimajo drugih dohodkov«, tega zakon natančno ne določa. Po dosednji praksi — tudi zakon iz l. 1923. nima točnejših predpisov glede tega — se je zahtevalo spravevalo o siromašnosti in pa izjava, da preostala družina ne plačuje nobenega davka od drugih dohodkov. — Za pogodbenim uradnikom se kot pogrebna izplača polovica mesečne nagrade umrlega. (Konec prih.)

Uradniška naselbina v Beogradu.

Ze v 3. letošnji številki smo v daljšem članku poročali o veliki stanovanjski akciji beograjske uradniške zadruga za preskrbo stanovanj. Po podatkih, objavljenih nedavno v »Cinovičnem Glasniku«, so vsa začetna dela že dovršena in se v najkrajšem času prične s postavljanjem hiš v novi projektirani uradniški koloniji na Voždovu.

Stanovanjska zadruga je z beograjsko občino sklenila novo pogodbo, po kateri bo za kupljeno zemljišče plačevala samo 3% obresti, ne pa 5%, kakor je določala prvotna pogodba. S tem je zadruga prihranila 1.760.000 Din, poedini zadrugarji pa po 5.000 Din. Ista pogodba je zadrugi zagotovila vse kar je potrebno, da bo uradniška naselbina higijenski in vsem zahtevam modernega zidanja odgovarjajoče opremljena. Z občino je dogovorjeno, da se izpelje v voždovsko naselbino vodovod, elektrika in da se sežida zbiralni kanal in zgrade cestne zveze.

Po novi pogodbi bo ta uradniška naselbina vsega skupaj obsegala 119.556 m², to je za 22.587 m² več, nego je določal prvotni dogovor. Zato je bilo tudi potrebno, da so se stavbeni načrti razširili in predručili. Stara pogodba je določala, da mora zadruga beograjski občini odplačevati na mesec amortizacijski obrok po 51.230 Din. Nova pogodba pa določa, da bo od začetka tekočega leta zadruga plačevala na mesec samo 49.700 Din in to za dobo 20 let, čeprav je površina zemljišča narasla kakor smo spredaj povedali. S to ureditvijo je zadruga — in po nji vsi zadrugarji — mnogo prihranila.

Beograjska občina je izdelala za voždovsko zadrugo stanovanjsko naselbino parcelacijski in regulacijski načrt. Izvedla je tudi načrt za razpelo vodovodnih cevi. Izdelala je vseh 290 parcelnih načrtov in listin, tako da more zadruga posamezna stavbišča brez nadaljnjih formalnosti prenesti na posamezne zadrugarje. Dela za prenos zemljiških pravic so že v teku in so zadrugniki po večini že predložili načrte za svoje stavbe.

F. P.:

Bolniško zavarovanje državnih nameščencev.

Prejšnji mesec je bilo uzakonjeno obvezno zavarovanje škode, ki jo povzroča toča.

Več kakor toča za kmeta je bolezen za državnega nameščence! Toča uničuje le nadomestne stvari — del pridelkov, bolezen, ki se je ni mogoče pravočasno ubraniti ali jo dobro zdraviti, krajša oziroma uničuje življenje

državnega uslužbenca samega, pogosto tudi življenje njegove družine. — Pred škodo, ki jo povzroča toča, hoče torej država z zakonom urediti zavarovanje nesrečnemu kmetu, ki ga zadene ta šiba božja. Kaj pa s svojimi nameščenci? Saj jim ni treba bolniškega zavarovanja, ko imajo vendar v državnih bolnicah (kjer pač so) vsi tisti, ki

nimajo poleg plače posebnih dohodkov, brezplačno zdravljenje! Ni vse tako, kakor se čuje. — Najprej državnih bolnic ni povsod, kjer bi jih bilo treba. Potem je pa že tako, da, razen pri nenadnih nesrečah, človek le oklepa takoj v bolnico in je tudi navada taka, da se skuša najprej doma zdraviti, šele po nasvetu domačega zdravnika se zateka v bolnico. Ker pa pri sedanjih razmerah drž. nameščenec vedno primanjkuje denarja tudi za najpotrebnejše, se z večine odlaš in odlaš z zdravljenjem, ki, kakor znano, ni posebno poceni. Nazadnje je pa prepozno!

Vse drugače bi bilo, če bi imel vsakdo brez posebnih večjih izdatkov priliko zase in za svojo družino, da obišče pravočasno zdravnika in si preskrbi potrebna zdravila. Koliko gorja bi bilo s tem odvrnjenega!

Saj je dana vsakemu hlapcu in dekli prilika, da se v potrebi na račun zavarovalnice obrne do zdravnika!

Stroške krijeta obvezno delodajalec in delojemalec, vsak na pol. Samo za državnega nameščenca država ni dolžna tega storiti, k čemur opravičeno sili vsakega delodajalca!

Pa še to je, da država tega ne izvaja enotno. Za prometno železniško osebje je uvedeno osebno zavarovanje, za vse druge ne. Recimo, da iz katerega koli vzroka ne bi bilo mogoče enakega zavarovanja razširiti na vse državne uslužbence, zakaj pa se to ne bi moglo zgoditi s poštnimi nameščenici, ki pripadajo istemu ministrstvu kakor železničarji? Apeliram na vsa naša društva brez izjeme, da podvzamejo v tej zadevi vse, kar bi bilo potrebno za doseg takega bolniškega zavarovanja, ki ga že uživajo bratje železničarji!

Opozarjam na to, da se ne bi bilo treba obrniti le na prometno ministrstvo temveč tudi na upravni odbor, ki bo v kratkem imel zborovanje.

(Iz »Poštarja«.)

Vojaška služba ni vračunljiva za napredovanje.

Nekemu državnemu uradniku je bila vojaška služba na prošnjo po določbah prejšnjega uradniškega zakona vračunana za osnovno plačo. Ker je pa ministrstvo nato dotičnega uslužbenca, ki bi bil brez vštete vojaške službene dobe imel manj nego 12 let efektivne državne službe, pomaknilo (seveda še pred 1. aprilom 1931.) v 2. skupino II. kategorije, po starem uradniškem zakonu, je glavna kontrola vložila tožbo na državni svet.

Državni svet je izdal razsodbo, s katero je ministrsko rešitev o pomaknitvi dotičnega uradnika v 2. skupino II. kat. razveljavil. V utemeljevanju razsodbe navaja državni svet doslovno takole:

»Če preidemo k ocenitvi materialnega vprašanja, je državni svet spoznal, da izpodbijani ukaz ni utemeljen v zakonu, to pa iz teh razlogov:

Za napredovanje po skupinah po ložajne plače predpisuje čl. 57. uradniškega zakona (od 31. julija 1923., op. ur.) minimalne roke, katere mora uradnik v uradniški službi izpolniti v nižjih skupinah, da more biti pomaknjen v višjo skupino. Ti roki niso določeni čisto slučajno, temveč so jih narekemale potrebe službe, ker višji položaj zahteva tudi večje izkušnje v službi; v katerem minimalnem času jih je pa mogoče si pridobiti, to pa baš pred-

pisuje navedeni čl. 57. uradniškega zakona.

Po tem se torej more za napredovanje po skupinah brez dvoma računati samo tista služba, katero predvideva uradniški zakon od dne vstopa v službo in naprej, ne pa tudi katerakoli druga razen te, da si se sicer priznava za osnovno plačo in za pokojnino.

Imenovani N. N. pa na dan postavitve ni imel 12 let službe, kolikor se zahteva za 2. skupino II. kategorije, v katero je bil pomaknjen, če se od službenih let odbije čas, katerega je prebil v vojaški službi. Te po spredaj navedenem členu in po čl. 137. v zvezi s čl. 241. uradniškega zakona ni mogoče priznati za napredovanje v skupinah.

Takih slučajev je, kolikor nam je znano, večje število, in je glavna kontrola v vseh teh primerih v zadnjem času vložila tožbe na državni svet, ki dosledno enako razsoja in nastavitvene ukaze oziroma ministrske rešitve razveljavlja.

Objavljamo prednje, ker bi se moglo zgoditi, da se bo zaradi takih razsodb državnega sveta temu ali onemu državnemu uslužbencu popravil položaj v skupini in bi se event. mogel uvrstiti po 1. odst. § 252. novega uradniškega zakona v nižjo položajno skupino, kakor pa je bil na dan 1. aprila 1931. in kakor je bil zato na ta dan tudi uvrščen.

Samopomoč ljubljanskih mestnih uslužbencev.

Večkrat smo že poročali v našem listu o socijalnih in humanitarnih napravah, katere vzdržujejo organizacije ljubljanskih občinskih uslužbencev. Prav posebno uspešno se pa izraža to delovanje na polju bolniškega zavarovanja organiziranih občinskih uslužbencev. Seveda so razmere ljubljanskih mestnih nameščenecv v toliko boljše, ker njihove socijalne naprave

tudi ljubljanska mestna občina sama, kakor tudi Mestna hranilnica bogato podpirata, tako da na uslužbence same ne odpade tako velik del dajatev.

Konec mesec marca se je vršil občni zbor bolniške blagajne mestnih nameščenecv. Ta bolniška blagajna, ki obstoji že nad 10 let, šteje nekaj nad poldrugi tisoč članov. Iz tajnikovega poročila, katero je podal g. Drago Mo-

Srečke drž. razredne loterije 22. kola

pridejo te dni v promet. — Prvo žrebanje se bo vršilo dne 20. junija. Srečke za dravsko banovino razpošilja: **Zadružna hranilnica, r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.** — Osebno pa jih kupite v vseh podružnicah »Jutra«.

horč, je razvidno, da se blagajna vse lepše razvija. Članske dajatve so razmeroma nizke, ugodnosti, katere zavarovancem nudi blagajna, pa znatne.

Konec leta je bilo vsega skupaj 1.523 članov in članic. Od teh je bilo 589 družinskih poglavarjev in 934 družinskih članov. Napram stanju v letu 1929. je stalež članstva narasel za 80 oseb.

Lani je pristopilo 15 družinskih poglavarjev in 90 članov, skupaj torej 105 oseb, umrlo je pa 13 družinskih poglavarjev in 6 članov. Torej je število članstva zraslo za 86 oseb. Za pogreb odraslega člana je mestna bolniška blagajna dogovorno z mestnim pogrebničnim zavodom plačevala lani po 2.205 Din. Izdala je lani 2.100 nakaznic za ordinacijo pri praktičnih zdravnikih. Za ordinacije pri zdravnikih-specialistih je izdala nad 200 izkaznic. Za zobozdravniško lečenje je bilo izdanih 614 nakaznic, za zdravljenje v bolnici 98, za rentgenološko preiskavo 62 nakaznic, za fizikalne kopeli pri Okrožnem uradu pa 41 nakaznic. Skupno je mestna bolniška blagajna izstavila 2.951 nakaznic.

Članstvo ima na razpolago po posebni ugodnostni tarifi 9 praktičnih

zdravnikov, 9 zdravnikov-specialistov, 4 zobozdravnike in 3 dentiste.

Okrevališče bolniške blagajne »Jelovca« v Kamni gorici, o katerem smo že obširneje poročali, je članom na razpolago po 30 Din dnevno, nečlanom po 46 Din dnevno. Za ta znesek nudi okrevališče popolno, dobro prehrano s prenočiščem. »Jelovca« prav dobro napreduje.

Pred 4 leti je bil v okrilju mestne bolniške blagajne ustanovljen poseben pogrebni sklad. Konec minulega leta je štel skupno 587 članov. Od teh je bilo 382 družinskih poglavarjev, 205 pa družinskih članov. Pristopilo je med letom 18 oseb, umrlo jih je 8, izstopile pa so 3 osebe.

Blagajna izkazuje ob koncu leta 44.376 Din prebitka, kar je najboljši dokaz za pravilno vodstvo. — V novi odbor so bili soglasno izvoljeni za načelnika dr. R. Fux, za podnačelnika M. Sterlekar, za tajnika Drago Mohorč, za blagajnika pa L. Šuštar.

Bogata izkustva, katere so si naši tovariši, uslužbenci mestne občine ljubljanske, pridobili pri svojem socijalnem zavarovanju, bi mogla služiti tudi vsem tistim, ki delajo na istem polju med državnim uslužbenstvom.

Vestnik.

Izredni občni zbor Zveze drž. nameščenecv in upokojenecv. Prejeli smo: »Opozarjamo, da se v četrtek, dne 21. t. m. ob 20. uri vrši izredni občni zbor »Zveze državnih nameščenecv in upokojenecv« v Ljubljani. Zbor se vrši v beli dvorani hotela Uniona v Ljubljani. Delegati včlanjenih društev in člani organizacij so vabljeni, da se važnega zborovanja zanesljivo udeležijo.«

Vozne ugodnosti banovinskih uslužbencev. Gospodarsko in finančni odbor ministrov je na svoji seji dne 16. decembra 1930. odločil, da veljavnega pravilnika o voznih ugodnostih, katerega je podpisal ministrski predsednik in ki je nedavno izšel, ne more spremeniti v tem smislu, da bi se banovinskim aktivnim in upokojenim uslužbencem priznala, slično kot državnim, ugodnost vožnje za polovično ceno po drž. železnicah in ladijah. — To odločbo je predsednik ministrskega sveta odobril z odlokom od 16. februarja 1931., Ad. št. 2656/30.

Prosta učiteljska mesta. Objavljen je bil seznam začasnih praznih učiteljskih mest na vsem ozemlju države. Praznih in samo začasnih izpopolnjenih učiteljskih mest je skupno 1831. Največ jih je v vardarski banovini, in si-

cer 651, v vrbaski 242, v dunavski 279, v drinski 271, v zetski 147, v moravski 174, v primorski 79, v savski 73 in v dravski 139.

Železničarski dijaški internat v Zagrebu. Združenje železniških uradnikov, oblastni odbor v Zagrebu namerava letos v proslavo desetletnice društvenega delovanja postaviti v Zagrebu »Dom železniških uradnikov«. V tem domu naj bi bili društveni prostori, predvsem bi bil pa namenjen dijaškemu internatu, v katerem bi dijaki, otroci izvenzagrebških železniških uradnikov-članov organizacije mogli ob nizkih mesečnih prispevkih dobiti vsi oskrbo in vestno nadzorstvo. Imenovano združenje je uvedlo v ta namen večjo akcijo in priredilo že več prireditvev.

Dijaški dom v Beogradu. V beograjskem Dijaškem domu, kjer so nameščeni upravni prostori UJU, je razen tega še 70 postelj za prenočevanje učiteljev in dece ob izletih in obiskih

Oblačilnica za Slovenijo

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6 priporoča svojo bogato zalogo vseh vrst manufakturnega blaga. Državni uradniki dobijo blago na obroke samo s predložitvijo uradne legitimacije.

ANATOLE FRANCE:

Matijeva mama.

Matijeva mama je bila nekakšna varuhinja, ki je pazila na otroke. Zaradi visoke starosti in mrkega značaja, so jo vsi zelo cenili. Oče in mati, ki sta me ji kot prav majhnega dečka izročila v varstvo, sta ji rekla zmerom samo »Matijeva mama«. Zato sem se neznanski začudil, ko sem izvedel nekoč, da ima tudi krstno ime, svoje dekleško ime in da so jo doma klicali za Virginijo. Matijeva mama je dosti hudega prestala na svetu, in od tega vsega ji je ostal samo ponos. Imela je upala lica in pod sivimi štrcnami las, ki so ji visele izpod pokrivala, so žarele oči kot živo oglje. Vsa, kakršna je bila, črna, suha, redkobesedna in brez zob, z brado, ki je grozeče štrlela v svet, je bila s svojim mračnim molkom očetu zelo zoprna.

Mati pa, ki je gospodarila v hiši z dostojanstvom matice v panju, je vendarle priznavala, da se kar ne upa reči žal besede ti stari ženi, ki jo je molče gledala z očmi preganjane volkulje.

Matijeve mame so se splošno vsi bali. V vsi hiši sem bil jaz edini, ki nisem čutil strahu pred njo. Jaz sem jo bil namreč prepoznal, ugenil sem njeno tajnost in vedel, da je slabotna.

Z osmimi leti sem bolj razumel dušo bližnjika kot moj oče pri štiridesetih, čeprav je bil oče razmišljajoč duh, ki je imel za idealista dovolj daru opazovanja in nekaj znanja iz fizijognomije, katero je črpal iz Lavatra. Spominjam se, da sem ga slišal, ko je nekoč na dolgo razpravljal o Napoleonovi posmrtni maski, katero je zdravnik Antomarchi prinesel s Svete Helene. Mavčevi odlitek, ki je visel v njegovi delavnici, je plašil moja mlada leta.

Toda povedati moram, da sem imel veliko prednost pred njim: imel sem rad Matijevo mamo, ona pa mene. Simpatija me je navdihnila; njega je vodila samo znanost. Razen tega se pa tudi ni preveč trudil, da prodre do značaja Matijeve mame. Ker je ni rad videl, je sploh pogledal ni. In morda je ni niti zadosti opazoval, da bi bil spoznal, da je po čudnem naključju sredi mračne krinke, pod katero smo

jo poznali v življenju, čepel mehak nosek, ki je bil prav nedolžno okroglast.

In prav res, ta nos ni silil prav nič v ospredje. Skoro neopažen je ostal na prizorišču divjega uničenja, katero je predstavljal obraz Matijeve mame. Vendar je bil vreden pozornosti. Prav na dnu spomina ga še najdem in gane me zaradi sam ne vem kakšnega izraza za trpeče neznosti in boleče ponižnosti. Jaz sem edino bitje na svetu, ki je postalo pozorno nanj in komaj sem ga začel umevati, že ni bil nič več drugega kot daljni spomin, katerega sem ohranil jaz edini.

Prav zdaj se ga spet spominjam s posebnim zanimanjem. Ah, Matijeva mama, česa ne bi vsega dal, da bi te videl danes tako, kakršna si bila živa, ko si pletla nogavice, si zateknila iglo za uho pod čepico in nateknila silna očala, ki so slonela na kraju nosa, prešibkega za to težo. Neprestano so ti hotela zdrkniti z nosa in vsaki krat si se iznova nestrpno zdrznila; zakaj nikdar se nisi znala smejé se ukloniti nujnosti in sredi med vsakdanjimi nadlogami si bila užaljena v dno duše.

Ah, Matijeva mama, česa ne bi dal, da bi te videl tako, kakršna si bila, ali vsaj da bi vedel, kaj je bilo s teboj vseh trideset let, kar si zapustila ta svet, kjer si užila tako malo veselja, kjer si potrebovala zase tako majhen prostorček in katerega si tako zelo ljubila. Čutil sem, da si ljubila življenje. In oklepala si se zemeljskih reči z obupno upornostjo nesrečnikov. Če bi zvedel kaj o tebi, Matijeva mama, neskončno bi bil zadovoljen in potolažen. V krsti siromakov, v kateri so te odnesli nekega lepega spomladanskega dne, dobro se še spominim, nekega lepega pomladanskega dne, kakršne si tako uživala, draga žena, so odnesli s teboj tisoč reči, ki so bile prav tako moje kot tvoje. Tisoč ginljivih reči, cel svet misli in predstav, katerega je družno zgradila tvoja starost in moja mladost. Kaj si storila z njimi, Matijeva mama? Se tam, kjer si, še spominjaš najinih dolgih sprehodov?

Vsak dan po kosilu sva šla; hodiš la sva po praznih cestah, po zapuščenih nabrežjih in po pustem Grenellskem trgu, kjer je veter žalostno dvigal cestni prah. V njeni žuljevi dlani,

V drugem letniku naše odlične zbirke

DOBRA KNJIGA

je izšla pravkar druga publikacija:

K. V. Raissa krasen roman

ZATON

v avtoriziranem prevodu Dr. Ferda Kozaka.

Kot nalašč je prišla ta sočna slika iz češkega pogorja — polna toplih barv in naše krvi —, da bi se njena lepota tem bolj odbijala od mrzle sivine romanov germanskih literatur, s katerimi je naš knjižni trg zadnje čase preobložen.

Opojni vonj in mehak dih srečnih domačij, težke skrbi in grozo obupa starosti občutite, ko čitate ta roman, ki slika z robotami, bolestmi in radostmi bogato prepreženo življenje zapadle gorske vasi, v katerega ospredju se vije kot vodilni motiv življenski zaton župnika, ki je zvezan s svojim ljudstvom v pravi krščanski ljubezni.

Ne samo vsebina, tudi oprema knjige je odlična in se prišteva k najboljšim, ki so izšle pri nas.

Prva publikacija »Dobre knjige«

Dr. Loranda

STARANJE

prav tako krasno opremljena, je imela izreden uspeh in je razbrana. Novi naročniki jo zato dobijo v II. enako lepi izdaji.

V tem spisu razlaga svetovnoznani zdravnik, kaj je pravzaprav staranje in kako se ga moremo najuspešneje obvarovati.

Poglavja, kakor:

Predčasno staranje kot posledica sprememb v krvnih žlezah: v ščitni žlezi, spolnih žlezah itd.

Vpliv krvnih žlez na našo zunanost ter na presnavljanje.

Prednosti in škodljivosti alkohola.

Vpliv spolnih žlez na življensko moč in na dolgo življenje.

Spoznanje prvih znakov poapnenja žil in njih zdravljenje.

Kako se ubranimo pri poapnenju žil nagle in predčasne smrti.

Prezgodno staranje žen.

Kako zabranimo nastajanje visečega in tolstega trebuha in kako ga zdravimo.

Deset glavnih vzrokov prezgodnje smrti

in druga povejo, kako naj usmerimo svoje življenje, da ga ohranimo sebi in svojcem čim dalje.

Tretja knjiga

Prof. Janka Orožna

OPIS ČEHOSLOVAŠKE REPUBLIKE

je v tisku.

Opremljena bo bogato s slikami na finem kartonu, priložena ji bo velika (47 × 60 cm) večbarvna mapa ČSR, krasno bo vezana in vložena v kartonasto kaseto, kakor vse naše knjige. — Ta jedrnati spis našega odličnega znanstvenika plastično predočuje življenje in delo v bratski republiki.

V poletju bo sledila četrta in zadnja knjiga II. letnika —

Emil Treval :

MOČNEJŠI OD LJUBEZNI

(Avtorizirani prevod Dr. Ferda Kozaka).

Purpur njenih platnic bo vseboval življensko tragedijo mlade žene vsemogočnega, že postarnega rudniškega ravnatelja, ki je vanjo blazno zaljubljen in ji vendar pušča vso prostost življenja razvajene in uspehov željne eksaltiranke, dokler nekaj, kar je močnejše od ljubezni, neusmiljeno ne poseže vmes...

Ce še niste naročnik teh štirih krasnih, vsebinsko prvovrstnih in luksuzno opremljenih knjig, Vam nudimo priliko, da jih dobite namesto za tržno ceno 300.— Din **po znižani ceni 180.— Din**, plačljivi v 9. zaporednih mesečnih obrokih po 20.— Din, začeni takoj. Naročiti pa jih morate čim preje po priloženi prigrasnici. Pozneje te plačilne ugodnosti ne bo.

Takoj, ko prejmemo Vašo naročilnico, boste dobili po pošti obe krasno vezani knjigi: Dr. Lorand »Staranje« in pa Raisov roman »Zaton«.— »Opis Čehoslovaške republike« Vam bo poslan v kratkem, »Močnejši od ljubezni« pa v poletju t. l.

Zato ne odlašajte, izrežite sledečo naročilnico, vtaknite jo v kuverto, naslovite na Umetniško propagando, odpravištvu Loka pri Zid. mostu, kuverto frankirajte s 25 parami in oddajte takoj na pošto!

Knjige so Vaša last, dokler niso plačane.

Umetniški propagandi, odpravištvo

Loka pri Zidanem mostu.

Podpisani se priglašam za odjemalca II. letnika Vaše zbirke zabavnega in poučnega branja »Dobra knjiga« **za znižano ceno Din 180.—**, ki jo bom plačal v 9. zaporednih, mesečnih obrokih po Din 20.—. S plačevanjem pričnem takoj. Publikacije te zbirke, vezane v moderno desinirano, luksuzno platno in vložene v kartonaste kasete, in sicer Dr. Lorand »Staranje« in Rais »Zaton« mi pošljite s položnicami takoj, Orožen: »Opis Čehoslovaške republike« in Treval: »Močnejši od ljubezni« pa kakor hitro izidejo. — Dostavite mi jih po pošti kot navadno tiskovino (priporočeno tiskovino). Poštino povrnem.

Datum:

Podpis in natančen naslov:

Česar ne želite, črtajte!

Naročilo je nepreklicno. Plača in toži se v Ljubljani.

T u o d r e ž i t e !

Kaj je „DOMAČI VEDEŽ“?

V 24 zvezkih, ki izhajajo zdaj v mesečnih presledkih, bo to **rodbinski leksikon**, ki Vas bo seznanjal v abecednem redu z vsemi zadevami, ki se tičejo življenja v rodbini in družbi. **Dajal Vam bo pouk** v lahkoumljivih razpravah na temelju mnogoletnih izkušenj ter ne bo štedil z navodili in nasveti za praktično uporabo. **Bo to knjiga, ki jo boste iz vseh največkrat jemali v roko, dokler boste živeli.**

Karkoli boste potrebovali vedeti v dnevnem življenju, na vse boste dobili v njem odgovor in nasvet. »Domači vedež« bo torej govoril o: zdravstvu, zdravilnih domačih sredstvih — prvi pomoči pri nezgodah — prehrani v rodbini — materinstvu in vsem, kar je s tem v zvezi — vzgoji — lepem vedenju v vseh položajih — družabnih stikih — družabnih prireditvah — etičnih vprašanjih — religiji — morali — pravnih vprašanjih — razmerju moža do žene — ločitvi zakona — razporoki — poklicih — službah — razmerju službodajalca do delojemalca in nasprotno — prednostih pridobitnih poklicev — šolanju v dosego raznih poklicev — gospodinjskih delih z ozirom na največjo praktičnost — posebnostih domače in tuje kuhinje — hranilih in njih ponarejanju — zidanju hiš — opremljanju stanovanj — umetnostnem čutu pri urejevanju domačije — okrasnih sobnih in vrtnih rastlinah — obdelovanju zemlje in živinoreji — obrti in trgovini — itd., itd.

Če še niste naročnik te vsaki rodbini in vsakemu posamezniku najbolj potrebne poučne in vzgojne publikacije, izkoristite našo ugodno ponudbo za naročbo in **odpošljite naročilnico takoj.**

Da si »Domačega vedeža« nabavi lahko vsak, tudi manj premožni poedinec, ga izdajamo v zvezkih po 32 strani vsebine velikega formata (18 × 26.5 cm). Do zdaj je izšlo 8 snopičev. Celotno delo bo tvorilo po izidu knjižnico zase, katera Vam bo služila v vseh življenjskih prilikah bolje od zvestega prijatelja.

Vsak zvezek velja 25.— Din, ki jih lažje izdaste sproti mesečno kot pa plačate celo publikacijo naenkrat.

Poleg plačilnih ugodnosti ne preglejte brezplačne premije, ki jo dobijo naročniki »Domačega vedeža«, če se naročijo po spodnji naročilnici. — Ta brezplačna premija obsega sledeče knjige v prodajni ceni 275.— Din :

1. Henrik Smrekar: Črnovojnik. Ilustrirano. Vez. (Humorističen popis vojakovanja avtorja.)	lepote z naravnimi sredstvi.
2. Milčinski: Suha roba. Ilustrirano. Vez. (Najboljše ribniške anekdote.)	8. Nemo: Veseli anekdotar. Broširano. Zbirka najboljših dovtipov in zgodbic.
3. Pugelj Milan: Črni panter. Novele. Broš.	9. Ing. Nemo: Kaj je radiotelefoni-ja? Broš.
4. Golar: Sto let slov. lirike. Broš.	10. Dr. Zahoř: Spol, ljubezen, materinstvo. Vez. Za deklice okrog 14 let. Vzgojna knjižica, ki nadomesti najbolj obzirni pouk mater.
5. Albrecht Fr.: Pesmi življenja. Vez.	11. J. S. Machar: Strup iz Judeje. Pesnitve. Broš.
6. Valois: Heptameron. Novele. Broš.	12. J. S. Machar: Konfesije literata. Proza. Broš.
7. Dr. Montfleury: Moderna kozmetika. Broš. Negovanje in varovanje	

Izpolnite, izrežite, vtaknite v kuverto in pošljite na
Umetniško propagando odp. Loka pri Zid. mostu.

NAROČILNICA.

Umetniški propagandi, odpraviništvo

Loka pri Zidanem mostu.

Priglašam se obvezno za odjemalca celotnega dela »Domači vedež«, ki izhaja v zvezkih po 32 strani vsebine, oblike 18 × 26.5 cm in prosim, da mi zvezke po izidu pošiljate, že izišle pa takoj dopošljete.

Plačam: po prejemu vsakega zvezka 25.— Din
(osem zvezkov, ki so že izšli in stanejo 200.— Din pa odplačam v zaporednih mesečnih obrokih po 15.— Din).

Kot brezplačno premijo mi pošljite skupino 12. knjig, ki jih navajate v Vaši ponudbi. Poštnino povrnem.

Do popolnega plačila naročnine ostanejo knjige in »Vedež« Vaša last. Plača in toži se v Ljubljani.

Datum:

Podpis in natančen naslov:

Velja za brezplačno premijo!

Tisti naročniki, ki navedene knjige že posedujejo in premije ne žele, bodo plačali Vedeža po subskribcijski ceni 20.— Din za zvezek.

2=1 to pomeni

2 zavitka sta potrebna za eno pranje po Schichtovi metodi: Ženska hvala za namakanje zvečer, Schichtovo terpentinovo milo za enkratno izkuhanje prihodnje jutro.

TO JE CELO DELO PRI SCHICHTOVI METODI

Beograda. Poslopje je le še malo obremenjeno in bo pri dosedanjih požrtvovalnosti učiteljstva kmalu popolnoma odplačano.

Za veliko Ljubljano. O inkorporaciji okoliških občin se je razpravljalo na zadnji proračunski seji ljubljanskega občinskega sveta. Poročevalec je naglasil, da se mestna občina ne bo branila inkorporacije tistih delov sosednjih občin, kateri tvorijo z mestom že danes neločljivo teritorialno, socialno in gospodarsko skupnost. Zato je to vprašanje, ki postaja vsak dan bolj aktualno, treba čim prej rešiti. Seveda pa ne bo mogoče izvesti inkorporacije tudi tistih delov sosednjih občin, ki imajo po večini poljedelski značaj. Po mnenju finančnega odseka ljubljanskega občinskega sveta bi bilo možno razširjenje občinskih mej tako, da bi se priklonil Ljubljani strnjeni zazidani del Viča, Glinice in Rožne doline, ves rožniški in šišenski hrib, Zgor. Šiška, Moste in bližnji del Rudnika. Seveda bi tudi po inkorporaciji teh krajev bilo primerno, da bi se za te dele mestne občine izvrševala samouprava vsaj glede nekkih vprašanj ločeno in posebej v krajevnih odborih. Inkorporacija celotnih ozemelj imenovanih občin pa zaradi pretežno podeželskega značaja določenih delov letih ne bi bila priporočljiva.

Posojila daje, petletna, državnim uradnikom in upokojencem z najmanj desetletnim službovanjem, na podlagi njih plače in zavarovalne police banka in zavarovalnica Beogradska zadruga, zastopstvo »Tehna«, družba z o. z., Ljubljana Mestni trg 25/I. — Tel. 2580.

Amortizacija hranilnih knjižic poštne hranilnice. Zaradi naraščanja primerov, da so se hranilne knjižice izgubile oziroma so bile ukradene, je uprava poštne hranilnice določila, da morajo pošte z dopisnicami oziroma brzojavno obveščati centralo o vseh izgubah oziroma tatvinah knjižic, na katere je vloženo nad 500.— Din. Za

izvedbo amortizacije hranilnih knjižic z vlogami do 500.— Din bo v bodoče plačati pristojbino 100.— Din, za vloge nad 500.— Din pa znaša odslej pristojbina 250.— Din.

Uradniško pravo v praksi.

Osebna draginjska doklada zakoncev. O vprašanju prava drž. uslužbenca zakonca, ki stanuje v skupnem gospodinjstvu, do osebne draginjske doklade, je na vprašanje generalne direkcije drž. železnice izdalo finančno ministrstvo pojasnilo št. 39.361 od 5. avgusta 1930. Po tem pojasnilu se mora, če živita uslužbenca zakonca v skupnem gospodinjstvu, »manjša osebna draginjska doklada zmanjšati, tudi če kraj službovanja ni isti, temveč sta uslužbena v sosednjih občinah. To pa z ozirom na tendenco čl. 11. odločbe ministrskega sveta D. R. št. 42.300/24, po kateri se ena doklada zmanjšuje v tistih primerih, v katerih sta zakonca — zaradi skupnega gospodinjstva — izpostavljena manjšim stroškom, nego bi bili, če bi živela ločeno vsak zase.« — Tako torej to službeno pojasnilo finančnega ministrstva, po katerem se računovodstva morajo ravnati. Čim pa izide uredba o pogojih za pridobitev in izgubo pravice do osebne in rodbinske draginjske doklade, katero predvideva § 28. U. Z., bo nedvomno tudi to doslej sporno vprašanje pripadlosti osebnih draginjskih doklad za drž. uslužbenca zakonca, ki žive v skupnem gospodinjstvu, dokončno rešeno.

Izvršnost upravnih odločb. Kakor že večkrat je nedavno spet v nekem konkretnem slučaju razsodil državni svet pod št. 8860/29 od 26. novembra 1930., da ima državni uslužbenec, ne glede na to, da je neka odločba upravnega oblastva postala formalno izvršna, še vedno pravico, da vnovič zahteva, naj se mu po zakonu pripadajoča pravica prizna. Državni svet utemeljuje to svoje stališče tako: »Na-

čelno stališče ministrovo v izpodbijalnem rešenju, da se tožilčeva prošnja za naknadno razvrstitev zato ne more v materialnem oziru obravnavati, češ da je rešenje o razvrstitvi tožilca že postalo izvršno, ker se on proti istemu v zakonskem roku ni poslužil pravnega leka, je neumestno. Ta okolnost, na katero se minister v izpodbijalnem rešenju sklicuje, ne more biti pravnega pomena, oziroma zapreka upravnemu oblastvu, da bi vnovič razmotrilo vprašanje o materialni pravici poedinca, če bi le-ta izpolnil vse zakonske pogoje, ki so predpisani za pridobitev določenih pravic. Ker je upravno oblastvo po načelu javnega prava dolžno, da popravi pogoje, katere je storilo v svojih prejšnjih rešenjih, izdanih v škodo poedinca.« — To načelno stališče državnega sveta je velikega pomena za vse tiste drž. uslužbence, katerim državna oblastva svoj čas eventualno niso priznala nekaterih pravic, katere danes splošno priznavajo državnim nameščencem. Vsi taki uslužbenci imajo možnost, da ponovno vložijo prošnje za priznanje teh pravic (kakor n. pr. glede razvrstitve, prevedbe, vračunavanja raznih službenih let itd.) z upanjem na uspeh, kolikor seveda ne nasprotujejo predpisi novega uradniškega zakona in drugih novejših zakonov.

Prevajanje profesorjev po čl. 117. zakona o srednjih šolah.

V zadnjem času je državni svet v nekaj sto primerih, kjer so vložili profesorji tožbe zoper rešitve prosvetnega ministrstva v prevedbi po novem zakonu o srednjih šolah, razsodil tako: »

»V zakonu o srednjih šolah od 31. avgusta 1929. je izvedeno načelo, da se za napredovanje po skupinah računa čas redne nastavniške službe šele po diplomi ali po absolutoriju na filozofski fakulteti vseučilišč, na katerih ni diplomskih izpitov, toda z

opravljeno prvo polovico profesorskega izpita: čas (odslužen) pred diplomom se supletu ne računa za napredovanje po skupinah položajne plače (§§ 68., 74., 88., 117., 120. in 121. zakona o srednjih šolah.

Niti uredba o razvrstitvi in prevajanju na uradniški zakon iz l. 1923. v svojem 1. oddelku »prosvetno ministrstvo ne računa za določitev skupine v I. kategoriji časa pred položitvijo diplomskega izpita.

Po § 132. zakona o srednjih šolah so pa z uveljavljenjem istega zakona prenehali veljati vsi dotedanji zakoni, uredbe, zakonske določbe o srednjih šolah in vsi drugi predpisi, ki nasprotujejo določbam tega zakona.

Po tem se mora torej pri prevajanju na novi zakon o srednjih šolah vračunati za napredovanje po skupinah izključno samo tista doba redne nastavniške službe, ki se po tem zakonu priznava za skupino in sicer po diplomu ali po opravljeni prvi polovici profesorskega izpita.«

(Op. ur. Zaradi aktualnega gradiva o novem uradniškem zakonu se je ta izvelek iz razsodbe državnega sveta, katerega smo prejeli z več drugimi od gosp. državnega svetnika Iv. Škarje, malce zakesnil. — Druge razsodbe objavimo prihodnjič.)

Obleke kemično čistil, barva, pliška in lika tovarna J O S. REICH.

Zadružni vestnik.

Gospodarska zadruga poštne uslužbencev v Ljubljani. Sredi meseca marca se je vršil občni zbor imenovane zadruge, ki že več let uspešno posluje v korist članstva. Lani je pristopilo 137 novih članov, od teh jih je približno 100 uslužbenih po raznih krajih izven Ljubljane. Ti uživajo koristi od zadruge v prvi vrsti na ta način, da prejemajo po nizki ceni posojila. Konec leta 1930. je štela zadruga 835 članov. Denarni promet je znašal skoro 8 milijonov Din in se je povečal za 300.000 Din napram letu 1929. Posojil je zadruga izplačala nekaj nad 1 milijon Din. Hranilnih vlog je bilo ob koncu leta približno 190.000 Din. Za slabi gospodarski položaj poštne uslužbencev je značilno, da je število vlagateljev tekom leta padlo. Akcija z preskrbo kuriva je bila zelo živahna in je zadruga svojim članom oddala 750 ton premoga in približno 1200 m³ drv. Zelo dobro je poslovala zadružna čevljarna, ki je izdelala skoro 500 parov novih čevljev, popravila pa nad 1900 parov. Poslovala je tudi krojačnica, katero pa bo zadružno načelstvo še izpopolnilo. Zadruga je posredovala za svoje člane pri raznih trgovcih s tem, da jim je oddajala nakaznice za znižane cene pri nakupu raznih predmetov. Pri tem se je ves ta promet zmanjšal za približno 27.000 Din napram letu 1929., tako, da se je na ta način posredovalo samo pri nakupih za približno 180.000 Din. Zaradi neugodnega gmotnega stanja poštne uslužbencev, ki morajo s svojimi prejemki skrajno varčevati, se je izvršilo toliko manj posredovanj. Zadruga je v minulemu letu kupila dve parceli v Ljubljani, in sicer eno ob Streliški ulici in ob bodoči Okrožni cesti za Gradom. Na kupljenem svetu je postavila skladišče. Za predsednika načelstva

ki me je navdajala z občutkom varnosti, je počivala moja drobna ročica, z očmi sem pa občudoval grobo ogromnost stvarstva. Med staro ženo, malim sanjačem in otožno predmetno pokrajino se je splela globoka skladnost. Prašna drevesa, rdeče prepleskane pivnice, invalid s kokardo na čeladi, katerega sva srečala, prodajalka s kolački, ki je sedela ob obrežnem zidu sredi med steklenimi vrči, polnimi sladke pijače iz kokosovih orehov, ki so bili zamašeni s citronami: to je bil svet, kjer se je Matijeva mama do bro počutila. Matijeva mama je bila ljudstvo.

Poletnega dne, ko sva šla po nabrežju d'Orsay, sem jo prosil, naj greva doli k vodi, da bi videla od blizu, kako so žerjavi razkladali pesek. Precej je pritrdila. Stori la je zmerom vse, kar sem hotel, ker me je imela rada in ker jo je to čustvo oropalo sleherne moči. Stala sva čisto ob vodi in držal sem se varuhinje za rožasto krilo iz grobe tkanine. Radovedno sem gledal stroj, ki je kakor potrpežljiva tica, ki lovi, zagrabil na čolno polno košaro, se z dolgim krakom obrnil v polkrogu in stresel pesek na obalo. Ko se ga je nabrala že velika gromada, so prišli delavci v hlačah iz modrega platna,

goli do pasu, zagorele polti, kakršna je barva opeke in metali pesek z lopatami ob rešeta.

Povlekel sem jo za krilo.

»Matijeva mama, zakaj pa delajo to? Povej no, Matijeva mama.«

Nič ni odgovorila. Sklonila se je in pobrala s tal nek predmet. Sprva sem mislil, da je igla. Vsak dan jih je našla dvojce, troje in si jih je zateknila v životec. Toda tisto krat ni bila igla. Našla je žepni nož in bakreni ročaj je predstavljal Vendômski steber.

»Pokaži mi ga, pokaži mi nož, Matijeva mama. Daj mi ga! Zakaj mi ga nočeš dati, povej?«

Brez besed, kakor okamenela je opazovala nožiček z globoko pozornostjo, kakor vsa izgubljena, da me je postalo skoro strah.

»Matijeva mama, kaj pa ti je, povej?«

Zamrmrla je s šibkim glasom, kakršnega od nje še nisem slišal.

»Prav takega je imel.«

»Kdo pa? Matijeva mama, kdo pa je imel prav tak nožiček?«

In ker sem jo vlekel za krilo, me je pogledala z izžganimi očmi, ki so bile čisto rdeče in črne, vsa začudena, kakor da ne vé več, da sem še pri nji in odgovorila mi je:

»Ampak Matija, kdo neki sicer; Matija ga je imel.«

»Kdo? Kdo pa je Matija?«

Z roko si je potegnila po vekah, ki so ostale zgrbančene in nagubane, skrbno spravila nož v žep pod robec in mi odgovorila:

»Matija, moj mož.«

»Torej si se ti omožila z njim.«

»Omožila sem se z njim, res, na nesrečo! Bila sem bogata, imela sem v Aunotu blizu Chartresa mlin. Požrl mi je moko, osla in mlin in vse drugo! Na beraško palico me je spravil in ko nisem imela prav nič več, me je pa pustil. Bil je star vojak, cesarski grenadir, ki je bil ranjen pri Watterloju. Pri vojakihi se je naučil vseh grdobij.«

Vse to se mi je zdelo silno čudno. Pomislil sem trenotek in rekel:

»Tvoj mož torej ni bil tak mož kot je moj očka, kajne da, Matijeva mama?«

Matijeva mama ni nič več jokala. Z nekakšnim ponosom mi je odvrnila:

»Takih mož, kot je bil Matija sploh ni več. Lepšega bi si ne mogel naslikati, tak je bil! Velik, močan in lep, pa poreden in veseljak! In zmerom čedno oblečen, zmerom rožico v gumbnici. Res, zelo prijeten mož je bil!«

K. D.

je bil izvoljen g. Karl Čeh, za tajnika Fran Ferjančič, za blagajnika pa Martin Ban. — Že iz teh podatkov je razvidno, da zadruga navzlic slabim finančnim razmeram članstva vendarle prospera in nudi zadrugnikom veliko koristi.

Statistika.

Izdelki ljubljanske tobačne tovarne. Po poročilu monopolske uprave izdela ljubljanska tobačna tovarna na leto približno eno milijardo cigaret, 21 milijonov smotk, približno 180.000 kg tobaka za pipo in 18.000 kg nosljanca.

Naša živinoreja v letu 1929. Poljedelsko ministrstvo je objavilo statistiko o stanju živine v Jugoslaviji konec decembra 1929. leta. Našteti so bili 1.140.343 konj, 106.117 oslov, 15.469 mul, 3.738.038 glav goveje živine, 36.846 bivolv, 2.674.800 prašičev, 7.735.957 ovac, 1.803.574 koz, 17.516.000 kosov perutnine (med temi nad 15 milijonov kosov kurenine, 800.000 rac, nad 930.000 gosk in 650.000 puranov). Panjev so naštehi 578.000.

Koliko je Židov v Jugoslaviji. V naši državi je po najnovejši statistiki 73.703 Židov. Največ jih je v Savski banovini, namreč 24.000, v dravski banovini jih je v Murski Soboti 146, a v Dolnji Lendavi 199. V Beogradu so pa naštehi nad 8300 Židov.

500.000 patentov. Nemški državni patentni urad, ki je začel poslovati leta 1878, je nedavno izdal 500.000 patent. Značilno je, kako se je z naraščanjem industrijalizacije nemške države stopnjevalo tudi število priglasenih patentov. Ob izbruhu vojne je bilo letno prijavljenih približno 50.000, lani pa skoro 73.000 patentov. Kdo le pri tej ogromni množini prijavljenih patentov še more nadzirati posamezne, to je vprašanje.

Nove knjige.

Važno delo o prometnem davku.

V založbi knjigarne »Minerva« v Zagrebu je izšla začetek aprila t. l. knjiga pod naslovom: »Prometni porez«, katero so spisali fin. svetnik Štef. Vrtar, višj. fin. tajnik dr. Viktor Kružič in fin. pristav dr. Zlatko Herkov.

Kakor posnemamo iz predgovora, naj tvori ta knjiga prvi zvezek strokovne zbirke pod imenom: »Finančni zakoni«, ki naj popularizira znanstvo pozitivnih finančnih zakonov na ta način, da se izdajajo v strokovni, zanesljivi in razumljivi obdelavi prvenstveno novi in potem tudi prejšnji finančni zakoni in dvigne s tem interes za finančno zakonodajstvo v širših interesiranih krogih.

Knjiga ima 7 delov in sicer: 1. Zakon o davku na poslovni promet od 31. I. 1922. (obči prometni davek) s pravilnikom od 10. II. 1922. z vsemi izmenami in važnejšimi okrožnicami. 2. Zakon o skupnem davku na poslovni promet od 12. VIII. 1930. z vsemi doslej izdanimi spremembami in dopolnitvami, okrožnicami in obširnimi stvarnim komentarjem. 3. Uredbo o skupnem prometnem davku z vsemi spremembami in komentarjem. 4. Tarifo skupnega prometnega davka. 5. Navodila za davčne zavezanec s praktičnimi primeri. 6. Dodatek, ki vsebuje a) postopek pri vplačilu skupnega prometnega davka na carinarnicah b) predlog zakona o obči carinski tarifi in c) zakon o državnih trošarinah ter 7. Alfabetični in stvarni indeks vsebine ter alfabetični register tarifskih imenovanj blaga.

Kakor moramo zgoraj omenjeno tendenco, katero zasleduje strokovna zbirka »Finančni zakoni«, toplo pozdraviti, ker je znanstvo finančnih za-

konov pri nas še dokaj zanemarjeno polje moramo tudi priznati, da je storjen s to knjigo v tem pravcu sresčen in dober začetek.

Knjiga vsebuje namreč vse dosedaj objavljene zadevne zakone, uredbe in važnejše navedbe, številne pripombe pojasnjujejo v razumljivi obliki često se pojavljajoče nejasnosti zakonskih določil in omogočajo na ta način pravilno razumevanje precej zamotane materije. Za davkoplačevalca pa je posebno važen 5. del knjige, ki vsebuje razen kratke in jasne razlage osnovnih pojmov o občem in skupnem prometnem davku in določil o razvrstitvi davkoplačevalcev po načinu ugotovitve davčne osnove in plačila davka še številne primere za najvažnejše pridobitne in gospodarske grane, iz katerih bo posamezni davčni zavezanec (agent, starinar, stavbenik, trgovec z avtomobili, gostilničar, kavarnar, krojač itd.) lahko posnel, pod kateri davek (obči ali skupni) spada in se s tem izognil event. dvojnemu obdavčenju. Pripadniki pridobitnih in gospodarskih panog pa ki tu niso naštehi, se pa lahko informirajo na podlagi alfabetičnega registra, pri katerem so navedene tudi dotične številke tarife.

Skratka: knjiga je dobra, ker so zbrani v nji vsi sedaj za prometni davek veljavni predpisi, ki so na znanstveni in vendar poljudni način komentirani in jo zato kot važen in za enkrat skoraj nepogrešljiv pripomoček toplo priporočamo tako uradnikom-strokovnjakom, kakor tudi interesiranim davkoplačevalcem.

Fin. svetnik Ivan Ditz.

Zdravstveni drobiž.

Noči brez spanja krajšajo življenje (Bacon Verulamski).

Cvetlice ne smemo pustiti čez noč v sobi, če spimo tam. Izhlapenjajoči

duh povzroča glavobol. Vrh tega izdihavajo listnate rastline ponoči ogljikovo kislino, ki že itak slabi zrak spalnice sobe še poslabša.

Rast mladih ljudi ni enaka: dečki rastejo najhitreje navadno okoli sedemnajstega leta, deklice pa že okoli petnajstega.

Največ nikotina ima avstrijska viržinka, in sicer do sedem odstotkov, torej več kot havana-smotke.

Krvna telesca. V kubičnem milimetru normalne človeške krvi ima moški okoli 5 milijonov rdečih krvnih teles, ženska okoli 4.500.000. Če računamo na odraslega človeka 5 do 6 litrov krvi, dobimo ogromno število 25 do 30 bilijonov rdečih krvnih teles v tekoči krvi. Belih krvnih teles je mnogo manj; v kubičnem milimetru zdrave krvi jih je okoli 8000.

Potne žleze ima človek razdeljene po vsem životu. Od živali se potita konj in govedo, zadnje manj; prašič se poti samo ob rilčevi plošči, koza, kunec, podgana, miš in pes se sploh ne potijo.

Zdravnik mora zdraviti bolnika do konca in lajšati njegove bolečine, kolikor more. Videti mora v njem zmeraj le pacienta in nikdar umirajočega. (Büdingen).

(Iz »Zdravja«).

Priporoča se

I. ČERNE

Ljubljana, Dunajska cesta 28

Zaloga pohištva in tapetništvo.

Modno blago, perilo in potrebščine za šivilje in krojače priporoča trdka

A. PERSCHE

LJUBLJANA, Pred škofijo 21.

PLES!

KONCERT!

Kavarna in restavracija ZVEZDA
LJUBLJANA — KONGRESNI TRG.

ZBIRALIŠČE VSEGA NARODNEGA OBČINSTVA!

V kavarni in restavraciji svira dnevno prvovrstni orkester. • Poleti krasen vrt, pozimi moderna vinska klet. • DNEVNO PRIREDITEV PLESA. • Izborna pijača, dobra gorka in mrzla jedila. • Prvovrstna postrežba.

Se priporočata **FRAN in ROZI KRAPEŠ.**

DVORANA!

IGRALNE SOBE!

Telefonska št. 2412

Štev. pošt. hran. 11.165

Vzajemna posojilnica v Ljubljani

I. Z. Z. O. Z.

Miklošičeva cesta 7

v lastni palači, dovoljuje pod ugodnimi pogoji vsakovrstne kredite in posojila državnim uslužbencem proti poroštvu, zaznambi na prejemke, zastavi življenjskih polic in vrednostnih listin ter vknjižbi na posestva. Odplačilo v mesečnih obrokih. Uradne ure od 8.—2.

Priporoča se cenj. občinstvu

špecerijska trgovina
LESKOVIC & MEDEN

Ljubljana, Jurčičev trg 1

Prepričajte se sami, da je **strojno vezanje perila, oblek in pregrinjaj najtrpežnejše, najlepše in najcenejše**, ako je izdelano pri trdki

M. LEITGEB
LJUBLJANA, Jurčičev trg 3.

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo

dežnikov ter sprehajalnih palic
Popravila se izvršujejo točno in solidno

Nogavice, žepne robce, dišeča mila, kravate, rokavice, vezene, čipke, razni trakovi, sukanec, gumbi, potrebščine za šivilje, tapetnike in krojače v največji izbiri samo pri

JOSIP PETELINC, Ljubljana

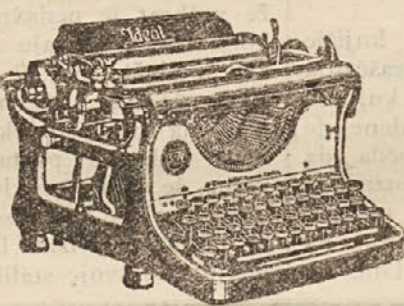
(blizu Prešernovega spomenika) ob vodi

Veletrgovina

A. ŠARABON

V LJUBLJANI

priporoča špecerijsko blago, raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. Raznovrstno rudninsko vodo.

Pisalni stroj „IDEAL“ modela D

najmodernejša konstrukcija

THE REX Co.

Ljubljana, Gradišče 10

Mestna hranilnica ljubljanska

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 3

je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji.

Ima vlog nad 430.000.000 Din.

Za vse vloge jamči ljubljanska mestna občina z vsem svojim premoženjem in z davčno močjo.

Vloge se sprejemajo na knjižice in na tekoči račun. Naložbe proti odpovedi se obrestujejo po dogovoru kar najbolj ugodno.

POSOJILA se dovoljujejo na posestva, menice in vrednostne papirje čim najceneje.

Za male trgovce in obrtnike obstoji pri hranilnici kreditno društvo, za pupilne naložbe pa sodni depozitni oddelek.

Za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za pošiljanje denarja po pošti pa svoje položnice.

TELEFON ŠTEV. 2016 in 2616.

Poštni čekovni račun št. 10.533.

Uradne ure za stranke so od 8. do 12. in pol.

Telefon št. 2312
Račun pošt. hran. 10.761

UČITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA

JE NAJMODERNEJE UREJENA IN IZVRŠUJE VSA TISKARSKA DELA OD NAJPREPROSTEJŠIH DO NAJMODERNEJŠIH

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige; ilustrirane knjige v enobarvnem ali večbarvnem tisku; brošure in knjige v vseh nakladah, časopise, revije in mladinske liste. Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov

LASTNA TVORNIKA ŠOLSKIH ZVEZKOV

C. J. HAMANN
Ljubljana

Vam nudi najsolidnejši vir nakupa perila, opreme nevest in novorojenčkov, perja, modnih potrebščin - Predtiskarja modernih ročnih del.